

Informacja dla pacjentów

ze szpiczakiem mnogim leczonych bortezomibem

■ ■ ■ ■ ■ **Polineuropatia indukowana bortezomibem**

Konsultacja merytoryczna:

Prof. dr hab. Lidia Usnarska-Zubkiewicz Katedra i Klinika Hematologii, Nowotworów Krwi i Transplantacji
Szpitalu Akademii Medycznej we Wrocławiu

Dr hab. Małgorzata Bilińska Katedra i Klinika Neurologii Akademii Medycznej we Wrocławiu

Polineuropatia jest jednym z głównych objawów niepożądanych podczas leczenia bortezomibem. W większości przypadków można uzyskać poprawę lub ustąpienie objawów po zmniejszeniu dawki leku. W przypadku jej znacznego nasilenia istnieje konieczność przerwania leczenia, co skutkuje obniżeniem odsetka popraw klinicznych choroby. Ponad 10-letni okres badań klinicznych z zastosowaniem tego leku pozwolił jednak na wypracowanie zmodyfikowanych schematów leczenia, których stosowanie nie zmniejsza efektywności leczenia, a jednocześnie znacznie ogranicza dyskomfort, jakim jest polineuropatia.

Z punktu widzenia pacjenta i lekarza bardzo istotne jest jak najszybsze rozpoznanie pierwszych symptomów i objawów polineuropatii, bo tylko wtedy wdrożenie zmodyfikowanych schematów leczenia daje ogromną szansę na poprawę kliniczną.

Co to jest polineuropatia?

Polineuropatia oznacza uszkodzenie wielu nerwów obwodowych. Każdy nerw obwodowy składa się z różnych pod względem funkcji włókien nerwowych.

1. Włókna ruchowe przewodzą bodźce ruchowe dla mięśni, przy prawidłowym przewodzeniu impulsów włóknami ruchowymi mamy zachowaną sprawność ruchową i siłę mięśniową.
2. Włókna czuciowe przewodzą z obwodu informacje czucia. Czuć składa się z różnego rodzaju doznań. Odczuwamy ciepło, zimno, dotyk, ból.
3. Włókna autonomiczne – ich zadaniem jest prawidłowe unerwienie narządów wewnętrznych a w nerwach kończyn – unerwienie naczyń. Typowe objawy uszkodzenia włókien autonomicznych w nerwach obwodowych w kończynach to zaburzenia potliwości, obrzęki, zasinienia i zblednięcia skóry.

Jakie leki mogą wywołać polineuropatię?

Neuropatia może wystąpić w wyniku zastosowania leków przeciwko szpiczakowi, takich jak talidomid, winkrystyna i bortezomib. Może być również skutkiem samej choroby. Polineuropatia w przebiegu leczenia bortezomibem ma charakter polineuropatii czuciowej, tj. z uszkodzeniem przede wszystkim włókien czuciowych, z bólem neuropatycznym nasilonym w okresie rozwinięcia objawów. Określenie ból neuropatyczny to pojęcie, które oznacza, że ból powstał w wyniku uszkodzenia układu nerwowego.

Lokalizacja zmian w polineuropatii w następstwie leczenia bortezomibem

Zazwyczaj pierwsze objawy występują w najbardziej odległych odcinkach kończyn dolnych, tj. w stopach. Następnie zmiany mogą rozszerzać się na podudzia. W tym okresie pojawiają się pierwsze objawy w opuszkach palców, które następnie przechodzą na dłonie i czasami przedramiona. Generalnie zmiany w kończynach dolnych są bardziej nasilone, w porównaniu z kończynami górnymi, a w zakresie kończyn większe zmiany są bardziej obwodowo niż dośrodkowo.

2

Obraz kliniczny polineuropatii w następstwie leczenia bortezomibem

W 95% przypadków polineuropatia ma charakter czuciowy, w pozostałych czuciowo-ruchowy z wyraźnie większymi objawami zaburzeń czucia. Incydentalnie obserwuje się polineuropatię ruchową.

Najczęstsze opisy zaburzeń czuciowych

Wśród objawów najczęściej podawanych przez pacjentów dominują parestezje, tj. nieprawidłowe odczucia w postaci mrowień lub drętwień. Mogą one powstawać samoistnie (bez zadziałania bodźca) lub w odpowiedzi na działanie czynnika zewnętrznego. Jeżeli ich nasilenie jest znaczne i odbierane są jako doznania przykre określamy je mianem dyzestezji. Dyzestezje często pacjenci określają jako palące. Ból poprzedzony jest okresem występowania parestezji i jeśli występuje, to lokalizuje się najbardziej obwodowo, w opuszkach palców. Pacjenci najczęściej opisują ból następującymi określeniami: przeszywający, świdrujący, rozszczepiający, ciągnący, ostry jak rażenie prądem, parzący. Inne podawane w wywiadzie zmiany w odczuwaniu to: sztywność mięśniowa, kurcze mięśni, uczucie przenikliwego zimna.

■ Czy ustąpienie polineuropatii zależy od modyfikacji leczenia bortezomibem?

W większości przypadków można uzyskać poprawę lub ustąpienie objawów polineuropatii po zmniejszeniu dawki leku, dlatego tak ważne jest bezzwłoczne zawiadomienie lekarza o wszelkich dolegliwościach.

Ból i dyskomfort można złagodzić łagodnymi masażami, ciepłymi kąpielami, stosowaniem ciepłych/zimnych okładów i poprzez zwracanie uwagi na właściwą postawę ciała.

■ Czas od rozpoczęcia leczenia do wystąpienia polineuropatii

Polineuropatia rozwija się tylko u części pacjentów leczonych bortezomibem. Jeśli wystąpi, to może ujawnić się podczas każdego cyklu, tj. w początkowym okresie trwania leczenia, jak również w okresie późniejszym.

Czy oprócz modyfikacji leczenia należy przyjmować leki przeciwdziałające bólowi?

Tak, stosowanie leków musi zostać zalecone i musi być kontrolowane przez lekarza. W bólu neuropatycznym, a takim jest ból w neuropatii związanej z leczeniem bortezomibem, nie przynoszą efektu leki przeciwbólowe typu paracetamol, niesterydowe leki przeciwzapalne, czy opioidy. Wraz z coraz lepszym rozumieniem mechanizmów bólu neuropatycznego, w terapii stosuje się leki blokujące przekazywanie impulsów we włóknach czuciowych, oraz poprawiające funkcjonowanie „systemu przeciwbólowego”.

Obecnie leki z wyboru w zwalczaniu bólu neuropatycznego to:

- przeciwpadaczkowe leki o działaniu przeciwbólowym – np. gabapentyna i pregabalina
- antydepresyjne leki trójpierścieniowe – np. nortryptylina
- selektywne inhibitory wychwytu zwrotnego serotoniny i noradrenaliny – np. duloksetyna
- plastry naskórne z 5% lidokainą

Niezwykle ważne jest zebranie szczegółowego wywiadu dotyczącego ewentualnych symptomów polineuropatii. Podczas stosowania bortezomibu pacjent powinien zwracać uwagę na objawy takie jak drętwienie, mrowienie, ból, a w przypadku wystąpienia pierwszych niepokojących objawów, natychmiast skontaktować się z lekarzem prowadzącym.

Janssen-Cilag Polska Sp. z o.o.

02-135 Warszawa, ul. Iłżecka 24

tel. +48 22 237 60 00

fax +48 22 237 60 31

www.janssen-cilag.pl

